

Özgün Makale

Propaganda ve Siyasal Kimlik: Siyasal Toplumda Kimliğin İnşası¹²

Propaganda and Political Identity: The Construction of Political Society

Başak Kart^{ID}

Doktorant, Anadolu Üniversitesi, Sosyoloji ABD, Eskişehir, Türkiye.

Öz

Bu çalışma, modern toplumlarda baskı ve şiddet temelli yönetimlerin yerini rızaya dayalı yönetimlere bırakmasıyla, iktidarların bireylerin anlam dünyalarını ve zihinlerinde yer alan kodları değiştirmek veya dönüştürmek amacıyla toplumsal gruplar oluşturarak uyguladığı propaganda tekniklerini ve bu tekniklerin bireylerin siyasal kimliklerinde yarattığı değişim ve dönüşümleri ortaya koyması bakımından önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, siyasal iktidarların kendi siyasal kültürlerini topluma benimsetmek amacıyla oluşturdukları gençlik kollarının uyguladığı propaganda tekniklerinin, kişilerin siyasal kimliklerinde değişim veya dönüşüme yol açıp açmadığını belirlemektir. Çalışmada, Manisa ilinde Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve İyi Parti'nin gençlik kolları örgütlenmelerinden ikişer üye olmak üzere, toplamda sekiz üye örneklem grubu olarak

Abstract

This study is significant in that it reveals the propaganda techniques employed by political powers in modern societies, where coercion and violence-based governance have been replaced by consent-based systems, to alter or transform individuals' mental frameworks and internal codes through the formation of social groups, and it also uncovers the changes and transformations these techniques create in individuals' political identities. The aim of this study is to determine whether the propaganda techniques employed by the youth branches, established by political powers to instill their political culture in society, lead to changes or transformations in individuals' political identities. In the study, a sample group of eight members was selected, consisting of two members from the youth branches of the Justice and Development Party, the Republican People's Party, the Nationalist Movement Party, and the Good Party

Geliş Tarihi / Received: 20.08.2024 **Kabul Tarihi / Accepted:** 26.08.2024 **Yayın Tarihi / Published:** 29.08.2024

Sorumlu Yazar / Correspondence: Başak Kart, Eposta: basakkart@anadolu.edu.tr

Sorumlu Editör / Handling Editor: Nuray Özgülner

Atıf için / Suggested Citation: Kart B. (2024). Propaganda ve Siyasal Kimlik: Siyasal Toplumda Kimliğin İnşası. *Sosyal Bilimler ve Sağlık Bülteni (SoSa)*, YAZ(11), 33-42.

1 Bu çalışmanın 05.07.2021 tarihinde Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından etik yönünden uygun olduğuna karar verilmiştir.

2 Bu çalışma, 2022 yılında yayınlanan, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yürütülen "Siyasal Kimlik Oluşumunda Çevreleme Tekniklerinin Etkisi: Manisa Siyasal Parti İl Teşkilatları Gençlik Karşılaştırmalı Analizi" başlıklı tezden türetilmiştir.

seçilmiş, seçilen örneklem grubuyla yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılarak bulgular elde edilmiştir. Gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerden edilen bulgular betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma nihayetinde, siyasal iktidarların kendi siyasal kültürlerini topluma benimsetmek amacıyla oluşturdukları siyasal toplulukların uyguladığı propaganda tekniklerinin, kişilerin siyasal kimliklerinde değişimlere veya dönüşümlere neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: propaganda, siyasal kimlik, gençlik kolları, siyasal iktidar, siyasal kültür

in the province of Manisa. Semi-structured interviews were conducted with the selected sample group, and the findings were analyzed using descriptive analysis. Ultimately, the study concludes that the propaganda techniques employed by the political communities, established by political powers to instill their political culture in society, lead to changes or transformations in individuals' political identities.

Keywords: propaganda, political identity, youth branches, political power, political culture

Giriş

Kişiler, toplumsal yaşantıları içerisinde anlamlı semboller aracılığıyla zihinlerinde birtakım kodlar ve anlam çerçeveleri oluşturmakta, kendilerini, ötekileri ve nesnelere bu kodlar ve anlam çerçeveleri sayesinde ayırt edebilmektedir (Goffman, 1986: 23; Mead, 2019: 162). Elbette, kişilerin zihinlerinde oluşturdukları kodlar ve anlam çerçeveleri değerler ve inançları içeren kültürel öğelerden bağımsız değildir (Sarıbay ve Ögün, 2013: 75). Bu bağlamda kişiler, anlam çerçeveleri sayesinde kendilerini farklı toplumsal bağlamlarda tanımlayan çeşitli kimlikler oluşturmaktadır. Toplumsal etkileşimler sonucunda oluşan siyasal kimlik de kişilerin kendilerini ve ötekileri siyasal bağlamda tanımalarına yarayan bir kimlik türüdür. Dolayısıyla siyasal kimliklerin oluşumunda kişilerin içlerinde buldukları sosyal yapılar oldukça önemlidir.

Erving Goffman (1986: 22-23), *Çerçeve Analizi* adlı kuramında kişilerin zihinlerinde oluşturdukları anlam çerçevelerini “doğal çerçeveler” ve “sosyal çerçeveler” olarak ikiye ayırmış, sosyal çerçeveleri doğal çerçevelerden farklı olarak toplumsal iktidarlar tarafından yönlendirilebilir çerçeveler olarak belirlemiştir. Goffman (1986: 56), toplumsal iktidarların zihinlerde bulunan sosyal çerçeveleri fark ettikleri takdirde kişilerin görüş, düşünce ve eylemlerini kendi istekleri ve çıkarları doğrultusunda yönlendirebilmek için çeşitli yöntemler kullandığını dile getirmiştir. Çalışmada Goffman’ın bahsettiği şekilde, toplumsal iktidarlar tarafından kişilerin zihinlerindeki kodları ve anlam çerçevelerini yönlendirebilmek amacıyla kullanılan yöntemlerin, kişilerin kimliklerinde de değişimlere ve dönüşümlere sebep olacağı düşünülmüştür.

Goffman’ın söz ettiği biçimde, toplumsal iktidarların kişilerin algı dünyasını değiştirmeye veya dönüştürmeye yönelik eylemleri siyasal alan içerisinde “propaganda” ismiyle kullanılmaktadır. Propaganda, siyasal bağlamlarda kişilerin veya grupların, diğer kişi ve grupların davranışları ve düşünceleri üzerinde kontrol sağlamak amacıyla uyguladıkları yöntemlere denmektedir (Küçüköğlü,

2006: 16). Siyasal sembollerin insanlar tarafından oluşturulup, değiştirilebilir veya dönüştürülebilir olması, (Duman, 2005: 52) siyasal iktidarların siyasal semboller aracılığıyla kişilerin zihinlerindeki anlam çerçevelerine etki edecek propaganda yöntemlerini kullanmalarına imkan tanımaktadır. Özellikle modern toplumlarda, baskı ve şiddete dayalı yönetimlerin hakimiyetini kaybetmesi ve demokratik değerler, çoğulculuk gibi ilkelerinin popülerlik kazanması üzerine iktidarı sınırlandıran mekanizmalar da artmıştır (Biber ve Turancı, 2014: 32). Dolayısıyla siyasal iktidarlar, modern toplumlarda yönetilenlerin rızasını sağlayabilmek amacıyla propaganda araçlarına eskisinden daha fazla ihtiyaç duymaktadır.

Propaganda araçlarının kişilerin toplum halinde bulunduğu alanlarda kullanılması oldukça işlevsel görünmektedir. Çünkü kişilerin topluluk içerisinde, topluluğun genel fikirlerinden farklı bir fikir beyan edebilmesi daha zordur (Domenach, 2003: 70). Bundan dolayı siyasal iktidarlar kendi değerlerini, inançlarını ve ideolojilerini kişilere aşılatabilmek için toplumsal gruplardan faydalanmaktadır (Duverger, 2019: 107).

Çalışmada siyasal iktidarların topluluklardan yararlanarak uyguladıkları propaganda yöntemlerinin kişilerin siyasal kimliklerinde de değişimlere ve dönüşümlere sebep olduğu düşünülmüştür. Bu bağlamda çalışmada, Manisa ili Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları, Milliyetçi Hareket Partisi Ülkü Ocakları (Gençlik Kolları) ve İyi Parti Gençlik Kolları ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve Siyasal Parti Gençlik Kollarının kullandıkları propaganda yöntemlerinin katılımcı grubunun siyasal kimlikleri üzerine etkisi değerlendirilmiştir. Nihayetinde siyasal iktidarların uyguladıkları propaganda yöntemlerinin kişilerin sadece olaylara ve durumlara karşı bakış açısını değiştirmede, siyasal kimliklerinde de değişimlere ve dönüşümlere sebep olduğu düşüncesi tartışmaya açılmıştır.

Propaganda, Toplumsal Gruplar ve Siyasal Kimlik

Propaganda, kelime anlamını Latince “Propagare” kelimesinden almaktadır ve bu kelime Latince’de bir düşünceyi veya eylemi yaymak anlamında kullanılmaktadır (Karakuş, 2021: 466). Propaganda, geçmişten bugüne siyasal iktidarlar tarafından uygulanan, toplumu yönetebilmek ve yönlendirebilmek için inandırmak ve ikna etmeye dayalı eylemleri ve politikaları ifade etmektedir (Domenach, 2003: 17). Mısırlıların yaptıkları piramitler, Roma’da lejyonların gösterişli görünüşleri siyasal iktidarların otorite sağlamak, gücünü hem düşmanlara hem de halkına karşı göstermek, yönetilenlere birlik ve beraberlik duygusu kazandırmak amaçlarıyla uyguladıkları propaganda teknikleridir (Qualter, 1980: 257).

Propaganda, bugünkü anlamıyla ilk olarak Antik Yunan’da Sofistler tarafından siyasal sorunları anlamlandırabilmek ve ifade edebilmek amacıyla kullanılmıştır (Nuyan, 2002: 91). Bu dönemde söz söyleme sanatı (retorik) olarak kullanılan propaganda, 20. yy’da Hitler tarafından her türlü amaç için, çarpık bir biçimde ve etik dışı yöntemlerle kullanılmaya başlanmıştır (Domenach, 2003: 15). Hitler’in propaganda yöntemlerini kullanarak doğru olmayan bilgileri halka aşılması, insanların duygularını

harekete geçirebilmek için her türlü yöntemi kullanması ve dolayısıyla yaptığı insan hakları ihlalleri propagandanın adını lekelemiştir (Domenach, 2003: 41). Fakat propagandanın asıl amacı, siyasal iktidarların baskı ve şiddete yönelik eylemlerden kaçınarak, halkı ikna etmek ve bu şekilde meşruiyetlerini ve otoritelerini sağlamak istemeleridir. Dolayısıyla propaganda, meşruiyetlerini ve otoritelerini halkın rızasına dayandıran demokratik rejimlerdeki siyasal iktidarlar için oldukça önemlidir.

Siyasal iktidarlar propagandayı siyasal sembolleri kullanarak, değiştirerek ve dönüştürerek yönetilenleri ikna edebilme amacıyla kullanmaktadır. Kişilerin ikna edilebilmesi topluluk psikolojisi, aidiyet bağları, grup kimliğinin mevcudiyeti gibi sebeplerle daha kolay hale gelmektedir. Bundan dolayı siyasal iktidarlar siyasal partiler, gençlik örgütleri, dernekler, sendikalar, kadın birlikleri gibi topluluklar aracılığıyla kendi değerlerini ve inançlarını kişilere aşlamak, gerçekleştirdikleri eylemler ve savundukları ideolojiler hakkında halkı ikna edebilmek amacıyla toplumsal gruplardan faydalanmaktadır (Duverger, 2019: 107). Bu bağlamda siyasal iktidarların çeşitli topluluklar oluşturarak kendi düşünceleri ve eylemleri hakkında insanları ikna edebilme çabaları da bir propaganda yöntemi olarak görünmektedir. Çalışmada siyasal iktidarların insanları ikna edebilmek adına yaptığı bu çalışmaların, kişilerin siyasal kimliklerinde de değişimlere ve dönüşümlere sebep olduğu düşüncesi benimsenmiştir. Bu düşünceden hareketle, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde Manisa İli Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları, Milliyetçi Hareket Partisi Ülkü Ocakları ve İyi Parti Gençlik Kolları'na üye olan kişilerden sekiz kişilik bir katılımcı grubu oluşturulmuş ve bu katılımcılarla yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada, nitel araştırma deseni olan vaka analizi deseni tercih edilmiştir. Vaka analizi deseninde araştırmacı, araştırma sorusuna örnek bir vakayı ya da birimi seçmekte ve bu vakayı ya da birimi incelemektedir (Tellis, 1997). Çalışmada, siyasal bir topluluk olarak örgütlenen siyasal parti gençlik kollarının, uyguladıkları propaganda tekniklerinin siyasal kimlikler üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada yarı-yapılandırılmış görüşmeler 02.07.2021-02.08.2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmada evren ve örneklem grubu seçilirken 2019 genel seçimi dikkate alınmış, seçimde mevcut olan iki ittifaktan (Cumhur İttifakı ve Millet İttifakı) en çok oy alan dört siyasal partinin Manisa ilinde bulunan gençlik kolları çalışmanın evreni olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla çalışmanın evreni Manisa İli Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları, Milliyetçi Hareket Partisi Gençlik Kolları ve İyi Parti Gençlik Kolları üyelerinin tamamıdır. Çalışmanın örneklemini ise Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları, Milliyetçi Hareket Partisi Gençlik Kolları ve İyi Parti Gençlik Kollarından ikişer kişi toplamda sekiz kişidir. Çalışmanın örneklem grubunun seçilebilmesi için alanda uzman iki öğretim üyesinin görüşleri alınmış ve gerçekleştirilen nitel çalışma için her partiden ikişer kişinin katılımcı olarak belirlenmesine karar verilmiştir. Çalışmada, örneklem grubuna ulaşabilmek adına ilk olarak bahsi geçen siyasal partilerin Manisa ilinde bulunan

gençlik kollarına gidilerek yarı-yapılandırılmış görüşmeler için katılımcılardan randevu alınmış, daha sonrasında siyasi partilerin gençlik kolları il başkanlarının yönlendirdikleri kişilerle çevrimiçi ve yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Covid-19 pandemi döneminde yürütülmüştür. Bundan dolayı katılımcıların sağlığını riske atmamak adına beş katılımcıyla Zoom adlı video konferans programı üzerinden görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Fakat çalışmanın üç katılımcısı yüz yüze görüşme talebinde bulunduğundan dolayı, bu katılımcılarla siyasi parti gençlik kolları il teşkilatlarında görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler gerçekleştirilmeden önce katılımcılar, çalışmaya gönüllü katıldıklarına dair onay formu imzalamışlardır. Bu bağlamda Zoom adlı konferans programı üzerinden gerçekleştirilen görüşmelerden önce de katılımcılarla sadece onay formu imzalamaları için gençlik kolları il teşkilatlarında buluşmuş ve onay formu imzalatılmıştır. Katılımcılara hem sözlü hem yazılı olarak görüşmelerin ses kaydına alındığı, istedikleri soruya cevap vermeme haklarının bulunduğu ve çalışmanın herhangi bir aşamasında sebep bildirmeksizin çalışmadan ayrılacakları ifade edilmiştir. Ancak, görüşmelerin ses kaydı alınmasını kabul etmeyen katılımcılarla yapılan görüşmelerde, bulgular araştırmacı tarafından tutulan notlar aracılığıyla elde edilmiştir. Katılımcıların yazılı ve sözlü görüşme kayıtları, yalnızca araştırmacının erişebileceği Drive adlı dijital bir depolama alanına aktarılmış ve bu kayıtların beş yıl süreyle saklanacağı belirtilmiştir. Beş yılın sonunda, hem yazılı hem de sözlü görüşme kayıtları dijital bellekten silinecektir. Ayrıca katılımcılara, çalışmadan ayrılmaları durumunda kendilerinden elde edilen bulguların imha edileceği bildirilmiştir.

Çalışmada yarı-yapılandırılmış görüşmeler 25-70 dakika aralığında sürmüştür. Aynı zamanda yarı-yapılandırılmış görüşmeleri sadece araştırmacının kendisi gerçekleştirmiştir.

Çalışmadan elde edilen bulgular betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışmanın bulguları 2021 yılında elde edilmiştir. Dolayısıyla, çalışmadan elde edilen bulgular sonraki yıllarda değişebileceğinden dolayı sınırlıdır. Aynı zamanda çalışmada yarı-yapılandırılmış görüşmeler Covid-19 pandemi döneminde gerçekleştirildiğinden dolayı görüşmeler standart olarak gerçekleştirilememiştir ve bu durum çalışmayı sınırlandırmaktadır.

Çalışmada bahsi geçen siyasi parti gençlik kollarının uyguladığı propaganda yöntemlerini incelerken hiçbir siyasi partinin ya da uzantısı olan gençlik kollarının şahsını suçlama amacı güdülmemiş, uygulanan propaganda yöntemleri sistemin işleyişinin bir parçası olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde iktidarların, meşruiyetlerini sağlamak ve otoritelerini korumak amaçlarıyla siyasi parti gençlik kolları gibi bir topluluk aracılığıyla uyguladıkları propaganda yöntemlerinin siyasi kimlikler üzerine etkisi yarı-yapılandırılmış görüşmeler ışığında sunulmuştur. Bu bağlamda

gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerde katılımcıların sosyodemografik özellikleri Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1: Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

	YAŞ	CİNSİYET
KATILIMCI 1	25	Erkek
KATILIMCI 2	24	Kadın
KATILIMCI 3	24	Erkek
KATILIMCI 4	20	Erkek
KATILIMCI 5	23	Erkek
KATILIMCI 6	25	Erkek
KATILIMCI 7	25	Erkek
KATILIMCI 8	25	Erkek

Gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerde siyasal iktidarların, siyasal parti gençlik kolları gibi bir yapılanma üzerinden, kişilerin siyasal kimliklerini kendi siyasal kimliklerine paralel bir biçimde değiştirmeyi veya dönüştürmeyi amaçladıkları görülmüştür. Bu bağlamda siyasal parti gençlik kolları üyeleri, gerek partilerine üye olan kişilerin siyasal kimliklerinde gerekse kendi siyasal kimliklerinde çok fazla değişim gözlemlediklerini belirtmiştir. Örneğin:

“Yani çok fazla gözlemliyoruz bunu. Üye olmadan önceki ideolojisiyle partiye girdikten sonraki ideolojide değişimler tabii ki söz konusu oluyor.” K2

“Kendimden bahsedecek olursak [...] ben bulunduğum [...] Parti’nin bir neferiyim [...] yürüyen [...] Parti olduğum için, beni öyle gördükleri için mutlaka bir değişim oluyor.” K7

Siyasal parti gençlik kolları üyelerinin ifadelerinden kişilerin, kendilerini siyasal parti ile özdeşleştirdikleri ve siyasal partinin değerlerini, inançlarını ve ideolojilerini benimsemedikleri takdirde siyasal kimliklerinin de şekillendiği anlaşılmaktadır. Siyasal parti gençlik kolları üyelerinin, kişilerin gençlik kollarının içerisine dahil olmaları, siyasal partilerinin değerlerini ve inançlarını edinmeleri, aynı zamanda siyasal parti gençlik kollarını benimsemeleri için onlarla yakın ilişkiler kurmaya özen gösterdikleri dikkat çekmiştir. Örneğin:

“Dediğimiz gibi biz kendimizi sevdirdiğimiz için, kendimizi anlattığımız için biz arkadaş oluyoruz. [...]. Bunun bir yerinde illaki siyaset açılıyor ve siyaset açıldığında biz kendimizi anlatıyoruz. Aslında bizim için

geliyorlar en başta gençlik kollarına. [...]. Bizî tanıyarak aslında [...] ideolojik düşünceleri değişebiliyor.” K7

Gençlik kolları üyeleri, kişilerle yakın ilişkiler kurdukları takdirde siyasal kimliklerinde değişimler veya dönüşümler yaratacaklarını düşünmekteledir. Bu bağlamda gençlik kolları üyelerinin, bireylerin siyasal kimliklerini değiştirmek ya da dönüştürmek amacıyla, bir propaganda stratejisi olarak kişilerle yakın temas kurdukları anlaşılmaktadır. Siyasal parti gençlik kolları üyesi olan K3 (Katılımcı 3), siyasal parti gençlik kollarının bir üyesinden örnek vererek gençlik kollarına üye olduktan sonra kişilerin siyasal kimliklerinde değişim gözlemlediklerini ifade etmiştir. Örneğin:

“Bitlisli bir arkadaşımız vardı. Ailesi ve bulunduğu konum itibarıyla siyasi görüşü olmadığını söylese de biz çocuğun içgüdüsel olarak [...]’li olduğunu kanaatine vardık. Bizle bir süre vakit geçirdikten sonra 2-3 ay gibi bir vakit, çocuk zaten bize kendisi itiraf etti. [...] Şu anda birçok arkadaşımızdan daha koyu milliyetçi.” K3

Gençlik kolları üyesi olan K8 (Katılımcı 8) ise kendi siyasal kimliğinin, içerisinde bulunduğu siyasal parti gençlik kollarına üye olmadan önce daha farklı yönde olduğunu belirtmiştir. K8, gençlik kollarının uygulamış olduğu yakın ilişkiler kurma ve organizasyon ve etkinlikler düzenleme gibi yöntemlerin (Kart, 2022: 89) kendisinin partiye dahil olmasına sebep olduğunu ifade etmiş, kendi siyasal kimliğinde değişimler yaratan bu yöntemlerin gençlik kolları için önemini vurgulamıştır. Aynı zamanda K8, gençlik kolları üyelerinin şu anda aynı yöntemleri uyguladıklarını dile getirmiştir. Örneğin:

“Şöyle daha önce başka bir partide değildim ancak kafa olarak biraz daha ülkücülüğe yakın bir zihniyetteydi [...] Fakat [...] Gençlik Kolları ile tanışmam, sonrasında içerisinde bulunup faaliyetlere katılmam, projelerde görev almam, sorumluluk almam beni o düşünceden [...] uzaklaştırarak bugün bulunduğum düşünce tarzına, düşünce yapısına getirdi. [...]. Daha çok bizlerle hembal olan, bizlerle buluşan [...] kişiler hep bir [...] Parti’de yönetici olan kişilerdi. Biz de oralara gittik. Şimdi aynı şeyi biz yapıyoruz. Biz gençlerle buluşuyoruz, çay içiyoruz, sohbet ediyoruz, muhabbet ediyoruz.” K8

Gençlik Kolları üyesi olan K5 ise bireylerin siyasal kültürlerinde ve siyasal kimliklerinde değişimlerin olabilmesi için siyasal partilerinin değerlerini ve inançlarını benimsemeleri gerektiğinden bahsetmiştir. K5, kişilere siyasal partilerinin değerlerini ve inançlarını kazandırmanın yollarını organizasyon ve etkinlikler düzenleme, yakın ilişkiler kurma, eğitim yoluyla siyasal kültür aşılama (Kart, 2022: 76) gibi propaganda yöntemleriyle açıklamıştır. Örneğin:

“Ya ideolojik olarak fikir değişimini kazanımla sağlaman lazım [...] Bunu ona inandırman lazım. Bunun böyle olmadığını veyahut da bu tarafın daha iyi olduğunu göstermen lazım. Ondan sonra kazanım sağlıyorsun. [...] Bunu da etkinliklerle atıyorum programlarla, atıyorum görev dağılımıyla, ondan sonra herhangi bir proje ile veyahut da bir çalışmayla. [...] Gençler ne düşünüyor gibi bir anket yaparız.” K5

Siyasal parti gençlik kolları üyeleri, gençlik kollarına üye olduktan sonra hem kendi siyasal kimliklerindeki değişimlerden bahsetmiş, hem de siyasal parti gençlik kollarına üye olan diğer bireylerin siyasal kimliklerinde çeşitli değişimler ve dönüşümler gözlemlediklerini belirtmiştir. Aynı zamanda iktidarların propaganda tekniklerini uygulamak için çeşitli topluluklar oluşturdukları ve kişilerin topluluğa karşı

aidiyet duygusu hissetmelerini sağlamak adına çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerde gençlik kolları üyelerinin ifadelerinden kişilerin topluluğa karşı aidiyet duygusu hissettikleri takdirde topluluğun değerlerini ve inançlarını benimsemelerinin kolaylaştığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda gençlik kolları üyelerinin, kişilere aidiyet duygusu kazandırdıktan sonra sosyal çerçevelerini değiştirmek veya dönüştürmek amacıyla kendi siyasal kültürlerini aşıladıkları gözlemlenmiştir. Kişilere aidiyet duygusu kazandırmak adına yapılan bu çalışmalar gençlik kolları adına görev almalarını sağlamak şeklinde olabildiği gibi, gençlik kolları üyelerinin bir arada vakit geçirmelerini sağlayacak organizasyon ve etkinlikler düzenlemek de olabilmektedir. Aynı zamanda gençlik kolları üyeleri, düzenledikleri organizasyon ve etkinlikler içerisinde kişilerin zihinlerindeki sosyal çerçevelere etki edebilmek adına kendi değerlerini ve inançlarını yansıtan pekçok kültürel öğeye de yer vermektedir (Kart, 2022: 94). Gençlik kolları üyelerinin gerçekleştirdiği bu gibi çalışmaların, siyasal iktidarların amaçladığı şekilde gençlik kolları üyelerinin benimseyebilecekleri kolektif bir kimlik oluşturabilmek adına yapıldığı görülmüştür. Öyle ki, gençlik kolları üyelerinin oluşturulan kolektif kimliği benimsemeleri, kendilerini günlük yaşantılarında bu kimlik üzerinden tanımlamalarını sağlamaktadır. Dolayısıyla siyasal iktidarların uyguladıkları propaganda teknikleri, kişilerin siyasal kimliklerinin hem yeniden oluşmasında hem de değişip dönüşmesinde önemli rol oynamaktadır.

Gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmeler sonucunda, kişilerin sosyal çevrelerindeki değişimlerin ve dönüşümlerin siyasal kimliklerinde de değişimlere ve dönüşümlere sebep olduğu belirlenmiştir. Siyasal iktidarların siyasal topluluklar oluşturmak, bireylere aidiyet hissi kazandırmak, kendi siyasal kültürlerini bireylere aşılıyarak sosyal çerçevelerini değiştirmek ve dönüştürmek adına yaptığı tüm çalışmalar propaganda teknikleri olarak değerlendirilmelidir.

Sonuç

Modern toplumlarda siyasal iktidarlar, meşruiyetlerini yönetilenlerin rızalarını kazanarak elde etmektedir. Bundan dolayı modern toplumlarda iktidarlar, yönetilenlerin kendilerine rıza göstermesini sağlamak amacıyla propaganda tekniklerine ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda iktidarlar, değerleri, inançlarını ve ideolojilerini içeren siyasal kültürlerini topluma aşılamanın yolunun bireylerin zihinlerinde bulunan sosyal çerçeveleri değiştirmekten veya dönüştürmekten geçtiğini düşünmektedir (Goffman, 1986: 56).

Çalışmada, siyasal iktidarların siyasal topluluklar oluşturarak uyguladıkları propaganda tekniklerini incelemek ve uygulanan propaganda tekniklerinin kişilerin siyasal kimliklerinde değişimlere veya dönüşümlere sebep olup olmadığını belirlemek amacıyla Manisa ili Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları, Milliyetçi Hareket Partisi Gençlik Kolları ve İyi Parti Gençlik Kolları'yla yarı-yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerde, gençlik kolları üyeleri, hem kendi deneyimlerinden hem de diğer üyelerin deneyimlerinden örnekler vererek, kişilerin gençlik kollarına üye olduktan sonra siyasal kimliklerinde yaşadıkları değişim ve dönüşümleri dile getirmişlerdir. Yarı-yapılandırılmış görüşmelerde

gençlik kolları üyeleri, kendilerinin ve diğer üyelerin siyasal kimliklerinde yaşanan değişimlerin ve dönüşümlerin nedenlerini, içlerinde buldukları siyasal partinin uyguladığı propaganda teknikleriyle açıklamışlardır. Bu bağlamda siyasal iktidarların kendi değerlerini, inançlarını ve ideolojilerini topluma kazandırmak amacıyla oluşturdukları siyasal parti gençlik kollarının ilk olarak kişilerde siyasal topluluğa karşı aidiyet duygusu hissetmelerini sağlamayı hedefledikleri görülmüştür. Bu amaçla kişilerle yakın ilişkiler kuran gençlik kolları üyeleri, daha sonrasında çeşitli tekniklerle kendi siyasal kültürlerini kişilere aktarmaktadır. Yarı-yapılandırılmış görüşmelerde, gençlik kolları üyelerinin propaganda tekniği olarak uyguladıkları bu yöntemlerin asıl amacının, kişilerin kişisel kimliklerinde değişim veya dönüşüm yaratarak, kendi ideolojileriyle uyumlu bir kimlik inşa etmelerini sağlamak ve aynı zamanda grubun kolektif kimliğini bireylere benimsetmek olduğu gözlemlenmiştir. Siyasal toplulukların kişilere kazandırmaya çalıştığı kolektif kimlikler, kişisel kimliklere kıyasla oldukça kuvvetli bir aidiyet duygusu içermektedir. Bu nedenle kişisel kimliklerde değişimlerin veya dönüşümlerin yaratılma ihtimali çok daha fazla iken, kolektif kimlikler çok fazla değişkenlik göstermemektedir (Özdil, 2017: 387). Dolayısıyla siyasal iktidarların siyasal topluluklar oluşturarak değerlerini ve inançlarını topluma aşılama amacıyla uyguladıkları propaganda teknikleri, ilk olarak kişilerin siyasal topluluğun kolektif kimliğini edinmelerini sağlamakta, daha sonrasında kişisel kimliklerde değiştirmeler veya dönüşümler yaratmaktadır. Bu siyasal topluluklar içerisinde iktidarların, kendi siyasal kültürlerini içeren siyasal semboller kullandıkları, değerlerini ve inançlarını aktarabilecekleri etkinlikler düzenledikleri ve bu şekilde sıklıkla kültür aktarımı gerçekleştirdikleri görülmektedir (Kart, 2022: 89-94). Bu şekilde kişilerin zihinlerindeki anlam çerçevelerine yön veren siyasal iktidarlar, kişilerin siyasal kimliklerinde de değişimlere veya dönüşümlere sebep olmaktadır.

Kaynaklar

- Biber, A. ve Turancı, E. (2014). Toplumsal Şeytan Üçgeni: İktidar, Hegemonya ve Propaganda. *Akdeniz İletişim Dergisi*. (21), s. 28-41.
- Domenach, J.M. (2003). *Politika ve Propaganda*. (Çev.: Tahsin Yücel). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Duman, S. (2005). Kamuoyu ve Propaganda. *Türk Psikoloji Bülteni*. 11(37): 50-57.
- Duverger, M. (2019). *Siyaset Sosyolojisi*. (Çev.: Şirin Tekeli). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Goffman, E. (1986). *Frame Analysis*. Boston: Northeastern University Press.
- Karakuş, M. (2021). Gelenekselden Dijitale Propaganda Araçlarının Dönüşümü. *Selçuk İletişim Dergisi*. 14(1): 462-491.
- Kart, B. (2022). *Siyasal Kimlik Oluşumunda Çevreleme Tekniklerinin Etkisi: Manisa Siyasal Parti İl Teşkilatları Gençlik Kollarının Karşılaştırmalı Analizi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Manisa Celal Bayar Üniversitesi.
- Küçüköğlü, B. (2006). *Milli Mücadeleden Günümüze Silahsız Terör Propaganda*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

- Mead, G. H. (2019). Zihin, Benlik ve Toplum. (Çev. Yeşim Erden). Ankara: Heterik Yayınları.
- Nuyan, E. (2002). Sofistler ve Retorik. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi. (1): 90-93.
- Özdil, M. (2017). Kolektif ve Bireysel Kimlikler Bağlamında Sosyal Bütünleşme. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. (28), s. 383-400.
- Qualter, T. H. (1980). Propaganda Teorisi ve Propagandanın Gelişimi. (Çev. Ünsal Oskay). Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. 35(1), s. 255-307.
- Sarıbay, A. Y. ve Öğün, S. S. (2013). Politikbilim. Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Tellis, W.M. (1997). Application of Case Study Methodology. The Qualitative Report. 3(3), s. 1-19.